

Målnummer: UM1042-08**Avdelning:** 8**Avgörandedatum:** 2008-11-21

Rubrik: När myndigheternas ovilja att bereda en enskild skydd från misshandel av f.d. make beror på sociala och kulturella strukturer och det förhållandet att den enskilda är en kvinna, har flyktinggrundande förföljelse på grund av kön ansetts föreligga. Ett rimligt internt flyktalternativ har bedömts tillräckligt, eftersom den enskilda kunnat erbjudas myndigheternas skydd i en annan del av hemlandet även om hon saknade social förankring där, då hon inte vid ett återvändande skulle komma att mötas av otillbörliga umbäranden ur humanitär synvinkel.

Lagrum: § 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716)
Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet)

Rättsfall:

- MIG 2007:33 II
- MIG 2008:20

REFERAT

A och hennes barn, B och C, ansökte den 11 februari 2007 om asyl i Sverige. Till stöd för ansökningarna anförde de bl.a. följande. De riskerar att utsättas för allvarlig misshandel med dödlig utgång vid ett återvändande. A har under flera år misshandlats av sin f.d. make. Detta pågick både under äktenskapet och efter skilsmässan. A har vänt sig till polisen men har inte fått någon hjälp. Hon har även vänt sig till sin familj, men de har avfärdat henne. Vid ett återvändande riskerar hon att dödas av sin egen och sin före detta makes släkt. Eftersom Albanien inte är särskilt stort skulle släkterna kunna hitta dem. De åberopade även synnerligen ömmande omständigheter.

Migrationsverket avslog den 26 oktober 2007 A:s, B:s och C:s ansökningar samt utvisade dem. Som skäl för beslutet anförde verket bl.a. följande. A har gjort sannolikt att familjen är hemmahörande i Albanien, varför deras asylskäl prövas mot Albanien. A kommer från den norra delen av landet där det, enligt Migrationsverkets rapporter, är vanligt med våld i hemmet och där de sociala strukturerna kan försvåra för kvinnor att få det skydd de behöver från de lokala myndigheterna. Den misshandel och de hot som A har utsatts för är att anse som kriminella handlingar som har utgått från enskilda individer och inte har sanktionerats av myndigheterna i Albanien. A, B och C har möjlighet att söka sig till en annan del av hemlandet för att erhålla skydd mot de övergrepp de uppger sig riskera att utsättas för. A, B och C är inte att anses som flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt. Migrationsverket konstaterar att det inte har framkommit sådana omständigheter som kan anses vara synnerligen ömmande och som kan föranleda uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen. Migrationsverket har härvid särskilt tagit hänsyn till B:s och C:s situation och vad hänsynen till barnens bästa kräver.

A, B och C överklagade beslutet och anförde bl.a. följande. A har blivit utsatt för regelbunden misshandel såväl under sitt äktenskap som efteråt. Mannens negativa inställning till barnen har medfört att han ständigt har behandlat dem illa. Hon har besökt polisen flera gånger med anledning av det våld hon utsatts

för. De gjorde inga anteckningar över det hon uppgav. När mannen fick reda på att hon hade varit hos polisen blev han ännu mer aggressiv. Hon har fått hjälp av nunnor i hemstaden för att undkomma honom. Dessa kunde emellertid inte hjälpa henne att få skydd i någon annan del av hemlandet. Hon kan inte bosätta sig i en annan del av landet eftersom hon snart skulle bli kontaktad av sin före detta make även om han meddelats ett besöksförbud. Hon kan inte uttala sig om polisens möjlighet att skydda henne i en annan del av landet. Kvinnojourerna kommer inte vilja ta emot henne eftersom hon har två barn med sig. Hon saknar social förankring i annan del av landet än den norra och hon riskerar att bli helt utlämnad. De flydde från hemstaden efter en händelse då mannen tog strypgrepp på den äldste sonen. Hon tog med sig barnen till sin syster i bergen, men mannen hittade henne där. Systemen och hennes make hjälpte dem att fly landet. Sönerna har anpassat sig till svenska förhållanden och det skulle vara uppenbart inhumant att återsända dem till hemlandet med hänsyn till vad som väntar dem där.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Länsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (2008-02-12, ordförande Ocklind samt tre nämndemän), biföll överklagandet och anförde bl.a. följande.

Migrationsdomstolen finner inledningsvis ingen anledning att ifrågasätta att A härstammar från den norra delen av Albanien och att hennes asylskäl ska prövas mot Albanien.

A har inför migrationsdomstolen lämnat en sammanhängande och förhållandevis detaljrik berättelse. Hon har inte ändrat sin berättelse under asylprövningens gång och får anses på ett tillförlitligt sätt ha redogjort för vad hon har blivit utsatt för i hemlandet. Även om hon inte har styrkt sin berättelse med skriftlig bevisning kan hon på grund av sin trovärdighet få fördel av bevislätnadsregeln. Migrationsdomstolen anser därför att A har gjort sannolikt att hon har utsatts för grova övergrepp i hemlandet av sin före detta make.

Förföljelse inom den privata sfären kan utgöra grund för flyktingskap om den som blir förföljd vägras skydd i hemlandet som en uppenbar följd av politiska, sociala, religiösa eller kulturella strukturer. Av landrapporteringen som har åberopats i målet framgår att de kulturella strukturerna i norra Albanien i många fall gör det svårt för kvinnor att erhålla myndigheternas skydd vid förekomst av våld i hemmet. A har på ett trovärdigt sätt berättat om hur hon förgäves har försökt att få hjälp av polisen i hemstaden. Även om polisens verksamhet enligt den landrapportering som har åberopats av Migrationsverket har förbättrats är det samtidigt sannolikt utifrån landrapporteringen att polisens bemötande gentemot A haft sin grund i sociala och kulturella strukturer. Hon får därför anses ha gjort sannolikt att hon inte kan erhålla skydd av myndigheterna i den egna hemstaden och inte heller i norra delen av Albanien där dessa kulturella strukturer uppges vara särskilt tydliga. Hon hyser därför en välgrundad fruktan för att utsättas för nya övergrepp från sin före detta make om hon återvänder dit.

I den åberopade landrapporteringen anses det i de allra flesta fall inte vara orimligt att kvinnor som har blivit utsatta för våld i hemmet flyttar inom landet för att erhålla skydd. A har inte har någon social förankring i andra delar av Albanien än den norra. Hon har uppgivit att hon inte kunnat utveckla några sociala relationer och inte heller har någon särskild kontakt med sin familj förutom en syster. A har efter skilsmässan saknat egen försörjning och fått hjälp av nunnor i hemstaden. Eftersom A är en ensamstående tvåbarnsmor som saknar utbildning, arbete samt social förankring i annan del av hemlandet får det anses föreligga sådana omständigheter som medför att det inte rimligen kan krävas att det interna flyktalternativet ska tillämpas.

Av detta följer att A känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av

sitt kön och att hon på grund av sin fruktan inte kan begagna sig av sitt hemlands skydd. Hon ska därför betraktas som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. Överklagandet ska därför bifallas.

Migrationsverket överklagade och anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. Albanien deltar i ett stabiliserings- och associationsavtal med EU. Landet har tillträtt centrala konventioner beträffande bl.a. avskaffande av diskriminering mot kvinnor. Landet har också tillträtt den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, vilket innebär att medborgarna har tillgång till Europadomstolen till skydd för sina mänskliga rättigheter. Av i målet ingivna landrapporter framgår att situationen i Albanien inte är sådan att kvinnor inte kan få skydd. Migrationsdomstolen menar att de kulturella strukturerna i norra Albanien i många fall gör det svårt för kvinnor att erhålla myndigheternas skydd vid förekomst av våld i hemmet. Denna bedömning kan enligt Migrationsverkets uppfattning inte anses innebära att myndigheterna saknar vilja och förmåga att ge skydd. Det bör framhållas att något fullständigt skydd mot enskilda kriminella handlingar inte kan garanteras vare sig i Albanien eller i andra länder. A har inte gjort sannolikt att hon på annan ort i Albanien, än det område som hon kommer från, skulle utsättas för någon särbehandling i förhållande till andra kvinnor i motsvarande situation på den orten. Det är möjligt, relevant och rimligt för A och hennes barn att etablera sig på annan ort i Albanien om förhållandena i norra delen av landet skulle anses vara sådana att hon inte bör kunna återvända dit. De har inte gjort sannolikt att deras fruktan för att återvända till hemlandet är välgrundad. Det har inte framkommit att barnen B och C har anpassat sig till svenska förhållanden på ett sådant sätt att grund för uppehållstillstånd föreligger. Inte heller vid en samlad bedömning av deras situation vid ett återvändande till hemlandet tillsammans med sin mor finns skäl att bevilja uppehållstillstånd.

A, B och C bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Migrationsdomstolens bedömning överensstämmer med lagstiftarens syfte att ge skydd åt sökande undan förföljelse inom den privata sfären. Albanien är ett litet land. A har ingen i Albanien som kan skydda henne. Internflyktsalternativet är helt uteslutet. Familjen har vistats i Sverige sedan februari 2007. B och C har anpassat sig väl till svenska förhållanden. Den yngste sonen har i stort sett glömt sitt hemspråk och barnen talar endast svenska med varandra.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2008-11-21, Trägård, Råberg, referent, och Brege Gefvert), yttrade:

I 1 kap. 10 § utlänningslagen stadgas att i fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Migrationsdomstolens dom innehåller en definition av vad som avses med flykting respektive skyddsbehövande i övrigt.

Av 5 kap. 6 § utlänningslagen framgår att om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation föreligger sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska särskilt beaktas utlänningsens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Enligt andra stycket samma lagrum får barn beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Flykting eller skyddsbehövande i övrigt

Migrationsöverdomstolen finner inte skäl att ifrågasätta att A, B och C

härstammar från den norra delen av Albanien. Deras behov av skydd ska prövas mot Albanien i dess helhet.

Enligt rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet) ska en grupp anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när gruppens medlemmar har en väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller består av personer som har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den, eller när gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen (artikel 10.1 d).

Lydelsen i 4 kap. 1 § utlänningslagen innebär att kön, ensamt eller i kombination med andra egenskaper hos den förföljde, kan grunda tillhörighet till en viss samhällsgrupp. Den som på grund av sådan samhällsgruppsstillhörighet känner välgrundad fruktan för förföljelse ska anses som flykting, under samma förutsättningar som den som fruktar förföljelse t.ex. på grund av sin nationalitet eller sin religiösa åskådning. Med begreppet kön avses, förutom biologiskt kön, även s.k. socialt kön. Det senare begreppet avser socialt eller kulturellt bestämda, stereotypa, föreställningar om hur män respektive kvinnor ska bete sig (prop. 2005/06:6 s. 34).

Flyktingbestämmelsens krav att fruktan för förföljelse ska vara välgrundad, dvs. att fruktan ska ha fog för sig, gäller vid påståenden om förföljelse på grund av kön, på samma sätt som beträffande övriga grunder för förföljelse. Vid prövningen av om fruktan är välgrundad ska alltså göras en bedömning av risken för att sökanden kan komma att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Förhållandena i hemlandet och den enskildes personliga förhållanden ska vägas in i denna bedömning (a.a. s. 27).

Om det inte är hemlandets myndigheter som utövar förföljelse, utan enskilda, ska flyktingskap föreligga om myndigheterna inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda. Artikel 7 i skyddsgrundsdirektivet behandlar aktörer som kan ge skydd. Enligt punkt 2 i artikeln ges skydd normalt när staten vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och sökanden har tillgång till detta skydd.

Förföljelse som sker inom den privata sfären kan utgöra grund för flyktingskap beroende på de motiv som ligger bakom statens oförmåga eller ovilja att ge skydd. Statens oförmåga kan bero på t.ex. resursbrist eller ineffektivitet, vilket inte kan knytas till någon förföljelsegrund. Den utsatte är då inte en flykting i lagens mening. En person, som riskerar att bli utsatt av enskilda för förföljelse på grund av kön, vägras emellertid i vissa fall skydd i hemlandet som en uppenbar följd av rådande politiska, sociala, religiösa eller kulturella strukturer, vilka i detta sammanhang får sägas innefatta det som benämns könsmachtsstruktur. I sådana fall kan personen vara att betrakta som flykting. Om landets myndigheter genom att inte heller vidta nödvändiga åtgärder för att åstadkomma efterlevnad, i realiteten accepterar övergreppet har kvinnan ingen faktisk möjlighet att erhålla statens skydd mot förföljelsen. Likaså är mannens rätt att utöva makt över kvinnan i vissa kulturer en så obestridd och grundläggande del av samhällsstrukturen att det är omöjligt för kvinnan att få statens skydd mot våld och frihetsinskränkningar eller hedersrelaterade repressalier från män i hennes anhörigkrets (prop. 2005/06:6 s. 28).

A har lämnat en sammanhängande berättelse om hur hon under flera år utsatts för upprepat våld av sin make. Detta ska ha fortsatt även efter skilsmässan

från denne. Hon har uppgett att hon vänt sig till polisen i norra Albanien men inte erhållit det skydd hon behövt. Den lokala polisen skrev, enligt vad hon berättat, inte ned någon anmälan utan utsatte henne istället för håån. A har inte styrkt sina uppgifter genom någon skriftlig bevisning, men hon har på ett trovärdigt sätt berättat om de omfattande övergrepp som hon utsatts för. Hennes uppgifter härom ska därför läggas till grund för bedömningen.

A, B och C har, med beaktande av den landinformation som åberopats i målet, gjort sannolikt att A hyser en välgrundad fruktan att utsättas för fortsatta övergrepp från före detta maken vid ett återvändande till norra Albanien. Myndigheterna där, i detta fall företrädna av enskilda polismän, får anses ha visat ovilja att ge skydd mot förföljelsen från denne. Av utredningen framgår bl.a. att det albanska samhället är starkt patriarkaliskt, särskilt på landsbygden och i synnerhet i landets norra delar. Våld i hemmet är mycket vanligt och ett allvarligt problem som sällan rapporteras eller lagförs (UD:s rapport om mänskliga rättigheter i Albanien 2006, s. 11). Myndigheternas ovilja att ge A skydd har enligt Migrationsöverdomstolens bedömning sin grund i dessa sociala och kulturella strukturer och beror på det förhållandet att A är kvinna. Hon hyser således en välgrundad fruktan för att hon, om hon återvänder till norra Albanien, skulle komma att utsättas för sådan förföljelse på grund av kön som utgör grund för flyktingskap.

En utlänning är emellertid inte i behov av internationellt skydd om det beträffande en del av ursprungslandet inte finns någon välgrundad fruktan för förföljelse eller någon verklig risk för att lida allvarlig skada, och utlänningen rimligen kan förväntas uppehålla sig i den delen av landet. Under sådana förhållanden har utlänningen ett internt flyktalternativ (jfr punkt 91 i UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning samt artikel 8 i skyddsgrundsdirektivet). Migrationsverket och domstolarna har således att pröva om det är rimligt att tillämpa ett internflyktsalternativ.

Frågan är om familjen kan använda sig av internflykt.

Kravet på avsaknad av hemlandets skydd och frågan om det finns ett s.k. internt flyktalternativ ska bedömas på samma sätt oavsett vilken grund för förföljelse som är aktuell. Det interna flyktalternativet, dvs. att den enskilde kan få skydd på en annan plats i hemlandet, är en internationellt vedertagen princip. För att intern flykt ska bli aktuell som alternativ till flyktingskapet måste den enskilde ha tillgång till ett effektivt skydd mot förföljelse i hemlandet. Därutöver måste han eller hon också ha en realistisk möjlighet till försörjning och förutsättningar att leva på ett sätt som inte innebär onödigt lidande eller umbäranden (prop. 2005/06:6 s. 28). För att ett sådant alternativ ska kunna användas krävs dock inte att det finns arbete för alla som återvänder. Däremot ska rätten att skaffa sig ett arbete finnas genom att man kan registrera sig och mottas i landet (jfr MIG 2007:33 II). Skulle den som återvänder mötas av otillbörliga umbäranden ur humanitär synvinkel är det dock inte rimligt att hänvisa till ett internt flyktalternativ (jfr MIG 2008:20). Av utredningen i målet framgår att A inte har någon social förankring i andra delar av Albanien än den norra och att hon saknar yrkesutbildning men att hon har gymnasieutbildning. Dessa omständigheter medför inte att det inte kan anses rimligt att hon återvänder till en annan del av Albanien än den norra. Inte heller i övrigt har några omständigheter framkommit som av humanitära skäl skulle leda till en annan slutsats.

I december 2006 antogs Albaniens första lag mot våld i hemmet. Enligt lagen kan ett våldsoffer utverka att en civil domstol meddelar *protection orders* (besöksförbud) mot den utpekade förövaren. Om denne överträder förbudet kan han bli arresterad och åtalad. Lagen föreskriver frihet att flytta inom landet och denna rätt respekteras i praktiken av regeringen. På grund av betydande intern folkomflyttning kan det i vissa fall innebära svårigheter att få tillgång till

vissa förmåner, såsom utbildning och medicinsk vård. Generellt har myndigheterna förmåga att erbjuda tillräckligt skydd även om det kan förekomma individuella fall när en enskild polisman kan begränsa det erbjudna skyddet. De flesta kvinnor har möjlighet att flytta inom landet för att undkomma hot från familjemedlemmar (Albania, Operational Guidance Note, Home Office, UK., Border & Immigration Agency, avsnitt 3.10.1-3.10.12). Såvitt framgår av utredningen i målet måste således anses att det finns ett effektivt skydd mot förföljelse i Albanien. Vid denna bedömning har avståndet mellan en ny vistelseort för den förföljde - där sådant skydd finns - och förföljarnas vistelseort ingen avgörande betydelse.

Migrationsöverdomstolen finner därför att det får anses vara fullt möjligt, relevant och rimligt för A, B och C att använda ett internt flyktalternativ, t.ex. genom att bosätta sig i huvudstaden. A, B och C har därför inte gjort sannolikt att de riskerar att utsättas för någon särbehandling eller övergrepp i Albanien som helhet.

A, B och C är därför inte att betrakta som flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 1 § eller 2 § utlänningslagen.

Synnerligen ömmande omständigheter

Vid en samlad bedömning av A:s, B:s och C:s situation, och även med beaktande av att det rör sig om en barnfamilj, finns det inte tillräckliga skäl att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen.

Överklagandet ska således bifallas och Migrationsverkets beslut fastställas.

Sökord: Albanien; Barn; Flyktingskap på grund av kön; Internt flyktalternativ; Könrelaterad förföljelse; Skyddsgrundsdirektivet; Synnerligen ömmande omständigheter; Välgrundad fruktan; UNHCR:s rekommendationer; UNHCR:s handbok

Litteratur: Prop. 2005/06:6, s. 27 f., och s. 34; SOU 2004:31 s. 126 f; UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning, punkt 91
